

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност:

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	0	7
---	---	---	---

ОСНОВНИ КАТЕГОРИИ НА СОЦИОЛОГИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ

Преподавател: Гл. ас. М. Христов

Асистент: Гл. ас. М. Минева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	20
	Научно есе	10
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	активно участие или поне разбиране на аргументите в дискусиите на семинарните занимания и лекциите	20%
2.	колоквиум две контролни работи в часовете за семинарна работа, като последното контролно е в края на семестъра	30%
3.	писмен изпит Писменият изпит се състои от три части: разработване на тема от конспекта (основен елемент на изпита), анализ на казус и тестови въпрос по проблематиката на курса.	50%

Критерии на оценяване

За оценка „Отличен”	Задълбочено познаване на текстовете, на смисловите връзки между тях и приложимостта им за анализиране на социални проблеми. Участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения на базата на познаване на задължителните по съответната тема текстове, на техния контекст, на допълнителна литература. Получени не по-малко от 80 точки от колоквиума.
---------------------	---

За оценка „Много добър”	Познаване на основните идеи в текстовете от задължителната литература и на техните контексти и приложимост при интерпретирането на социални проблеми. Участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения на базата на познаване на задължителните по съответната тема текстове и на допълнителна литература. Получени 70- 80 точки от колоквиума.
За оценка „Добър”	Нередовно участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения. Добро познаване на задължителните по съответната тема текстове. Получени между 60-70 точки от колоквиума.
За оценка „Среден”	Нередовно участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения и груби грешки в интерпретациите на текстовете; не умение да идентифицират социални проблеми.. Недостатъчно познаване на проблематиката на курса и на основни идеи в задължителните текстове. Получени под 60, но над 50 точки от колоквиума.

Бел.: Участието в работата на семинарните упражнения и лекциите се констатира чрез текущи писмени отговори на кратък въпрос от съдържанието на лекцията или на задължителния за семинарната работа текст.

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е *втора част* на „въведение в социологията”. Целта му е да представи на студентите не системата на понятията на науката, а начина, по който те се интерпретират в няколко класически историко-социологически традиции. Той показва основните аналитични категории в поредица от конкретно-исторически контексти, свързани с историческото време проблематики и с големите имена на социологическата традиция – като Макс Вебер, Емил Дюркейм, Габриел Тард, Георг Зимел, Талкът Парсънс, Алфред Шютц, Ървинг Гофман, Пиер Бурдийо, Харолд Гарфинкъл, Мишел Фуко, Мишел дьо Серто, Люк Болтански, Бруно Латур, М. Кастелс и др.

Предварителни изисквания:

Студентите да са положили успешно изпит по курса „Въведение в социологията”.

Очаквани резултати:

Ще познават основни идеи, автори и дебати в историята на социологията. Ще виждат връзката между науката и всекидневния свят, разликата между всекидневна и научна рационалност, между думи и понятия, между теория и изследователски данни. Ще успяват критично да проследяват преплетените отношения между социалните предмети и социалните методи, между социалните проблеми и социологическите обяснения.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Дилемата социална структура – социално действие. «Позитивизмът» и «холизмът» на Емил Дюркейм. Социална интеграция и социална аномия. Интеграцията на индивидите в сакралната общност моралните правила и индивидуалните желания. Нормално и патологично. Научните категории като колективен опит.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
2	Социална система и системи на действие. Социалните посредници. Е. Дюркейм и Талкът Парсънс. Никлас Луман – отворените системи: системата като разлика, самоорганизация и автопоезис. Типове социални посредници, превърнати форми, фетишизъм и структури на всекидневието в работите на Карл Маркс	2 ч. л. + 2 ч. упр.
3	Дилемата структура – действие. Гледната точка на феноменологическата социология. „Социална система” и „жизнен свят”. Всекидневна и научна рационалност. Логика на всекидневното действие. Всекидневие и интересубективност.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
4.	Етнометодологическият обрат в социологията. Противоположността	2 ч. л. +

	„ситуирани практики – общество”. Харалд Гарфинкъл. Социологическата описуемост и ориентираните обекти. Противоположността „ситуирани практики – общество”.	2 ч. упр.
5.	Социална реалност, шансове на действието и социални светове. „Множеството реалности”. Алфред Шютц и „Дон Кихот и проблемът за реалността”.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
6.	Логиката на практиките според рефлексивната социология на Пиер Бурдийо. „Практическият усет” - от социални правила към социални стратегии. Поле, капитал, хабитус, „логика на практиката”. Кодификация, социално пространство и символна власт. Обективизиране на обективизиращия субект.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
7.	Социално действие и типове легитимност на действието в „разбиращата социология” на Макс Вебер. Формалното рационализиране като „съдба на Запада”.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
8.	Социална структура, смисъл на действието и капиталистически хабитус.”. Протестантската етика и „духът на капитализма” - загадката на трансформациите.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
9.	Социална структура, качествена и количествена рационалност: Приложение на подхода на Макс Вебер при анализа на други типове социалност. Люк Болтански, „Новият дух на капитализма”. „Религията” на социалистическата модернизация.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
10.	Социална структура, всекидневни практики и идеология. Социални стратегии, социални тактики и „браконьерство” в „изобретяването на всекидневието” на Мишел дьо Серто.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
11.	Идеология, утопия, социално въображение. Идеологическите апарати на държавата. К. Маркс, К. Манхайм, Л. Алтюсер. Тезата за модалностите на социалните имажинерности - П. Рикьор.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
12.	Социална структура и социални мрежи. Предефиниране на понятието „социално” и Теорията за Дееца-Мрежа. От общество към колектив. Противоположността „утаени фактичности - безпокойни предметности”. Реасемблирането на социалното, проследяване на асоциации в „а-социологията” на Бруно Латур.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
13.	„Рационализация” или „рационалности” – критиката на Мишел Фуко. Власт и субективация. Индивидуализиращата власт. Специфика на отношенията на власт. Власт и управляемост. Власт и критика.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
14.	Глобалност и локалност на социалните практики. Мобилности, граници и поляризации. Мобилност и идентичност. „Виртуалният обрат” и общностите в мрежите. Промяна и традиция. Класическата публичност и новите медии.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
15.	Дигиталният ред и глобалната несигурност. Глобалното пренареждане и системната «несигурност» на социологическите категории. Солидарност и свобода, интеграция и изключване, сигурност и «прекаритет». Рисковото общество и трансформации на политическото. Новите социални конфликти и съпротиви.	2 ч. л. + 2 ч. упр.

Конспект за изпит

Вж: Програмата. Изпитът е писмен, 4 часа. Елемент на изпита е и анализа на „социологически казус”.

Библиография

Основна:

Улрих Бек, *Що е глобализация*, Изд. Критика и хуманизъм, 2002, гл. 2

Зигмунт Бауман. *Глобализацията и последиците за човека*, София, ЛИК 1999.

Пиер Бурдийо „От правилото към стратегиите”, в: П. Бурдийо, *Казани неща*, Университетско издателство СУ „Св. Кл. Охридски”, 1997

- Питър Бъргър, Томас. Лукман. *Социалното конструиране на реалността*, ИК "Критика и хуманизъм", С., 1996
- Вебер, Макс. *Генезис на западния рационализъм*. Съставител: К. Коев. ИК "Критика и хуманизъм", София, 2001.
- Вебер, М. *Протестантската етика и духът на капитализма*. София, Изд. „Просвета”, 2004. гл. 2
- Харолд Гарфинкъл. Ориентираните обекти. *Социологически проблеми*, 2011, № 1-2, с. 367 - 360
- Антъни Гидънс, *Социология*, Университетско издателство “Св. Кл. Охридски”, София, 2003 (гл. 21 „Социологическата теория”, с. 567 - 589)
- Лиляна Деянова, съст. Антология. *Социологията като шанс. Текстове*. София, 2004. Задължителни текстове: Е. Дюркейм, „Дуализмът на човешката природа”; М. Вебер, „Основни социологически понятия. Социалното действие.”; Макс Вебер „Протестантската етика и духът на капитализма”; Пиер Бурдийо „Ориентири”; И. Христов „Пазар и закон”; Ж. Делъоз. „Постскриптим към обществото на контрола”.
- Кольо Коев. „Приложението на метода: етнометодологическата перспектива към социалния свят”. *Социологически проблеми*, № 3, 1985.
- Ивайло Дичев. *Граждани отвъд местата? Нови мобилности, нови граници, нови форми на обитаване*, С. Просвета 1999. Гл. 1, 2, 3.
- Мишел дьо Серто. *Изобретяването на всекидневието*. Т. 1. ЛИК 1999, Общ увод и гл. 1.
- Мишел Фуко. «Защо да изучаваме властта: въпросът за субекта». «Как се упражнява властта?» В: Мишел Фуко, *Генеалогия на модерността*, съст. и прев. Вл. Градев. Университетско издателство «Св. Климент Охридски», с. 63 – 81.
- Кольо Коев. “Протестантска етика и всекидневен хабитус: загадката на трансформацията”. *Социологически проблеми*, кн. 3-4, 2006.
- Бруно Латур, *Реасемблиране на социалното*, Увод, София, Изд. Изток – Запад, с. 9-33.
- Мила Минева, Разкази и образи на социалистическото потребление, в *Социологически проблеми*, 2003, № 1-2
- Пол Рикъор, *Лекции за идеологията и утопията*, Уводна лекция, в сп. *Критика и хуманизъм*, № 2.
- Псатас, Дж. „Етнометодологията като феноменологичен подход в социалните науки”. *Социологически проблеми*, № 2, 1993.
- Фотев, Г. *Диалогична социология*, С. 2004, ИК Изток Запад
- Шютц, А. 2000. *Чужденецът* (съст. и превод К. Коев). ЛИК, София.

Допълнителна:

- Г. Бигелоу, „И нека бъдат пазари...” В: *Докато питаме, вървим. Живот след капитализма*. София 2010
- Ървинг Гофман. *Изобретяването на Аз-а във всекидневието*. С 1999
- Кольо Коев. „Загадката Орак или един естествено възникнал етнометодологически експеримент”. *Социологически проблеми*, №1, 1985..
- Наоми Клайн. Новият марков свят в Н. Клайн, *Без Лого.*, ИК Елементи 2005
- Скот Лаш. *Критика на информацията*. ИК Кота 2004. Увод.
- Бруно Латур. *Берлинският ключ*. В: *Антология по социология на изкуството*, И. Стефанов, А. Янева, съст. 2003
- Никлас Луман. *Системната теория*. София, ИК КХ, 2008, Увод.
- Постър, Марк. Глобални медии и култура. *Социологически проблеми*, № 3-4/2008
- Орлин Спасов. Социални медии, социални мрежи: активност и активизъм. *Социологически проблеми*, № 3-4, 2008
- Надеж Рагару. Социалните орбити на «Междувездни войни». В: *Критика и хуманизъм*, кн. 39, 2012
- Чарлс Тейлър . *Безпокойството на модерността*, С.1999 Критика и хуманизъм, , стр 11 – 20
- Николай Тилкиджиев. Доверието и качеството на живот като индикатори на доброто управление. В: *Публични политики*, 2011, Том 2, № 2.
- Момчил Христов. Фуко и либералната идея за гражданско общество, В: *Критика и хуманизъм*, 2010, № 32
- Постър, Марк. Глобални медии и култура. *Социологически проблеми*, №. 3-4/2008, с. 7- 27
- La liberte par la connaissance. Pierre Bourdieu*. Sous la dir. de J. Bouveresse et D. Roche. College de France, Odile Jacob, 2004
- Handbook of Social Theory*. G. Ritzer, B. Smart, eds, SAGE, 2003

Peter Wagner. *Liberté et discipline. Les deux crises de la modernité*. Paris, Métailié, 1996
Loic Wacquant. *Symbolic Power and Group Making*, manuscript 2012

Дата: януари 2016

Съставил: гл.ас. М. Христов